

lexical representations and presentative associations of these are determined. The model of the system of the concepts of the samurai is constructed.

Key words: system of the concepts, concept, concept nucleus, key lexemes, presentative associations.

T. Komarnyzka, PhD in Philologie, Assistentin
Taras Schewtschenko Nationale Universität Kyiv, Kyiv

DAS KOTZEPTSYSYSTEM DES JAPANISCHEN KRIEGERES (AUF DAS BUCH DES SAMURAI «HAGAKURE» GEGRÜNDET)

Der Artikel, der auf die Abhandlung «Hagakure» von Yamamoto Tsunetomo gegründet ist, ist der Analyse von Schlüsselkonzepten, die den Kern des Konzeptsystems vom japanischen Kriegen bilden, gewidmet. Diese Konzepte sind: DER WEG, DER TOD, DAS SEPPUKU, DAS SCHWERT und DIE TREUE. Der Kern und die nebenkernige Zone dieser Konzepte wurden bestimmt, die hauptsächlich lexikalischen Repräsentationen und bildlichen Assoziationen wurden entdeckt. Das Model des Konzeptsystems vom Samurai wurde konstruiert.

Schlüsselwörter: das Konzeptsystem, das Konzept, der Kern des Konzepts, die Schlüssellexemen, die bildlichen Assoziationen.

УДК 811'373.7+159.942

Н. Костевич, викладач
Національний університет
«Львівська політехніка», Львів

ПРОБЛЕМА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПОЧУТТІВ ЛЮБОВІ ТА КОХАННЯ У ЯПОНСЬКІЙ МОВІ

Статтю присвячено проблемі інтерпретації фразеологічних одиниць на позначення кохання та любові в японській мові. Метою статті є визначення емоційного забарвлення в контексті «позитивності» / «негативності» почуттів кохання та любові у японській фразеології та зіставлення результатів із точкою зору психологів.

Ключові слова: фразеологія, фразеологічна одиниця, почуття любові, почуття кохання, позитивні почуття й емоції, негативні почуття й емоції.

Почуття кохання та любові завжди інтригували та чарували людей своєю загадковою та незвичайністю. Психологи теж здавна цікавляться цими почуттями та їхнім походженням, і багато з них запропонували свої підходи до трактування, інтерпретації та класифікації цих почуттів. Незважаючи на те, що більшість психологів-науковців визначають кохання та любов як позитивні емоції та почуття, в житті ми іноді стикаємося із зовсім протилежним проявом цих почуттів. Оскільки фразеологія є одним із засобів вираження почуттів людини, то в цій статті ми проаналізуємо фразеологічні одиниці японської мови, що позначають почуття кохання й любові, та визначимо належність цих фразеологічних одиниць до тих, що позначають

«позитивні» почуття й настрої чи «негативні» почуття й настрої. Ще одним завданням дослідження є визначення категорії, до якої ми будемо відносити ці фразеологічні одиниці у класифікації фразеологічних одиниць на позначення людських почуттів. Отже, метою статті є визначення емоційного забарвлення в контексті «позитивності» / «негативності» почуттів кохання та любові у японській фразеології та зіставлення результатів із точкою зору психологів щодо їхньої класифікації.

Насамперед визначимо поняття почуттів, емоцій, позитивності та негативності. «Емоція – це загальна активна форма переживання організмом своєї життєдіяльності» [2, с.328]. Почуття – це «людські узагальнені переживання, ставлення до потреб, задоволення або незадоволення яких зумовлює позитивні або негативні емоції» [2, с.328]. Під позитивними чи негативними емоційними переживаннями мається на увазі певне «ставлення людини до дійсності, до навколишнього середовища, до результатів своєї діяльності. Це суб'єктивне особистісне ставлення» [3, с.221]. На позитивність і негативність емоцій впливає і навколишнє середовище, а також культура народу і його менталітет, адже кожна нація ставиться до певних емоцій та почуттів по-своєму. Це означає, що й у фразеології мови ці емоції та ставлення до них будуть виражатися по-іншому. Останнім часом дедалі частіше простежується тенденція досліджень, спрямованих на виявлення таких культурних імплікацій, чим і зумовлена актуальність теми статті. Особливо цікавим є зв'язок мови та культури Японії. Проте, фразеологія японської мови ще не достатньо досліджена в цьому аспекті, що й визначає наукову новизну нашого дослідження. Особливої уваги заслуговують фразеологічні одиниці на позначення почуттів, адже часто саме емоції та почуття спонукають людину до їхнього вираження через творчість та засоби мовлення, в нашому випадку – до створення фразеологічних одиниць. Саме тому об'єктом дослідження обрано фразеологічні одиниці японської мови, що позначають почуття кохання та любові, на матеріалі статей японських фразеологічних словників та словників йоджіджюкуго. Предмет дослідження – позитивність та/чи негативність фразеологічних одиниць японської мови, що позначають почуття кохання та любові, що буде визначатися методом прямого аналізу та гіпотетико-дедуктивним методом.

Під час попередніх досліджень і спроби класифікації фразеологічних одиниць на позначення почуттів фразеологічні одиниці на позначення любові та кохання було визначено як ті, що несуть позитивну конотацію, і віднесено до групи тих, які позначають позитивні почуття й настрої.

Класифікація фразеологізмів, які позначають почуття людини:

1. Фразеологізми на позначення моральних почуттів:

1.1. Фразеологізми, що позначають позитивні почуття й настрої:

- Щастя (*На сьомому небі від щастя – 最高に幸せ (Saikooni shiawase)*);
- Задоволення (*Бальзам на душу – 目の薬 (Me no kusuri)*);
- Радість (*Сяяти від радощів – 喜色満面である (Kishokumammen de ari)*);
- Любов (*Діти любі, а за прутину держи – 可愛い子には旅させよ (Kawaii ko ni wa tabi saseyo)*);
- Кохання (*Хоч у курені, аби до серця мені – 恋に上下の隔てなし (Koi ni jooge no hedate nashi)*);

- Дружба (За друга – у вогонь і воду! – 「ご用とあれば」たとえ火の中、水の中 («Go-yoo to areba» tateo hi no naka, mizu no naka));

- Честь (За честь голова гине – 武士は食わねど高楊枝 (Bushi wa kuwanedo takayooji)).

1.2. Фразеологізми, що позначають негативні почуття й настрої:

- Злість (Злий, як голодний вовк – ひどく冠である (Hidoku kammuri de aru));

- Роздратування (Як червона хустка для бика – 逆鱗に触れる (Gekirin ni fureru));

- Знервування (Сидіти, мов на голках – 針の筵に坐る (Hari no mushiro ni suwaru));

- Страх (Хто боїться, тому в очах двоїться – 疑心暗鬼を生ず (Gishin anki wo shoozu));

- Сум (Клубок у горлі – 喉を詰まらせること (Nodo wo tsumaraseru koto));

- Знушання (Сипати сіль на рану – 傷む上に塩を塗る (Itami ue ni shio wo nuru));

- Нещастя (Біда біду тягне – 弱目に祟り目 (Yowari me ni tatari me));

- Задристь (У чужу жінку чорт кладе ложку меду – 隣の花は赤い (Tonari no hana wa akai));

Зніяковілість (Не знати, на яку ступити – 穴があつたら入りたい (Ana ga attara hairitai)).

2. Фразеологізми на позначення гностичних почуттів:

2.1. Фразеологізми, що позначають інтелектуальні почуття (Розумному тільки кивни, він здогадається – 一を聞いて十を知る (Ichi wo kiite juu wo shiru));

2.2. Фразеологізми, що позначають пізнавальні почуття (Без муки нема науки – 学問に近道なし (Gakumon ni chikamichi nashi));

2.3. Фразеологізми, що позначають повчальні почуття (Хто опарився на окопі – 吹く冷たい風を冷たい水に – 糞に懲りて膾を吹く (Atsumono ni korite, namasu wo fuku)).

3. Фразеологізми на позначення естетичних почуттів (І пеня прибері, то гарним буде – 馬子にも衣裳 (Mago ni mo ishoo)) [4, с. 283-284].

Вищенаведена класифікація була сформована на основі класифікацій почуттів, виведених провідними психологами світу. І кохання більшість із них відносять до позитивних почуттів. Погляньмо на кілька з них.

1. Загальноприйнята зведена класифікація почуттів:

1. Моральні (Етичні) почуття:

1.1. Позитивні почуття:

1.1.1. Симпатія

1.1.2. Прихильність

1.1.3. Дружба

1.1.4. Батьківська любов

1.1.5. Кохання

1.1.6. Романтичність

1.2. Негативні почуття:

1.2.1. Ворожість

1.2.2. Ненависть

1.2.3. Злість

1.2.4. Цинізм

- 1.2.5. Заздрість
2. Релігійні почуття
3. Практичні почуття
4. Інтелектуальні почуття
5. Естетичні почуття [5, с. 158].

Роберт Плутчик у своєму «Колесі емоцій» (Рис.1) також розміщує «любов» серед позитивних емоцій, як-то спокій, радість, довіра, визнання тощо [6, с.125].

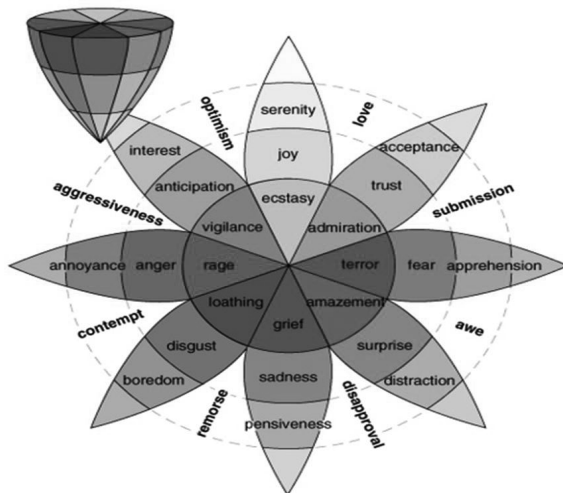

Рисунок 1. Колесо емоцій Роберта Плутчика.

Проте, у процесі аналізу фразеологічних одиниць японської мови на позначення почуттів кохання та любові було виявлено, що вони мають не тільки позитивний емоційний відтінок (相思相愛 (Soushi sousai) – *Взаємне кохання; не вистачає часу, щоб довго не розлука, а і що значна кількість із них мають негативний емоційний відтінок (恋は熱しやすく冷めやすい (Koi wa neshiyasuku sameyasui) – *Як загорілося, так і погасло (про швидкоплинні почуття); 去る者は日に疎し (Saru mono wa hibi ni uroshi) – *Очі не бачать – серце не болить / Хто пішов, того швидко забудуть**).*

Так було здійснено подальший аналіз вибірки фразеологічних одиниць на позначення почуттів кохання та любові для дослідження конотації «позитивності» та «негативності». Під час аналізу вибірка фразеологічних одиниць розподілилася на такі три класи:

1. **3 позитивним емоційним відтінком** (会えないことで思いが募り、共にいることで愛情が強まる (Aenai koto de omoi ga tsunori, tomo ni iru koto de aijou ga

tsuyomaru) – Розлука зміцнює любов; 惚れた欲目に痘痕も笑窪 (*Horeta yokute ni abata to ekubo*) – Хто милий, той красень; 比翼連理 (*Hiyoku renri*) – Жити душа в душу);

2. **3 негативним емоційним відтінком** (胸を焦がす (*Mune o kogasu*) – Спалювати душу; 秋風が立つ (*Akikaze ga tatsu*) – Дмухнули осінні вітри (Про згасання почуттів); 愛別離苦 (*Aibetsu riku*) – Про біль та складність стосунків на відстані));

3. **3 нейтральним емоційним відтінком** (恋に上下の隔てなし (*Koi ni jooge no hedate nashi*) – Перед коханням усі рівні; 似たもの夫婦 (*Nita mono fufu*) – Чоловік та жінка – одна спілка; 朝雲暮雨 (*Chouun bou*) – Про палкі почуття чоловіка та жінки).

У результаті квантитативного аналізу ми дістали такі цифри (результати представлені у відсотковому вигляді):

Позитивний емоційний відтінок – 33%;

Негативний емоційний відтінок – 46%;

Нейтральний емоційний відтінок – 21%.

Отож, легко помітити, що в японських фразеологічних одиницях на позначення почуттів кохання та любові негативний емоційний відтінок має значно більший відсоток використання, ніж позитивний. Проте, оскільки йдеться про почуття, то варто зазначити, що люди схильні акцентувати свою увагу на негативних емоціях. Звичайно ж, фразеологія мови як один із засобів вираження своїх почуттів не є винятком.

Психологи зазначають, що більшість вроджених емоцій є негативними. Саме це і пояснює той факт, що негативне мислення є автоматичним. Це пов'язано з інстинктом самозбереження. Тобто, для того, щоб вижити, нам потрібне почуття, яке б нам дозволяло забезпечувати собі як безпеку здоров'я та життя, так і ментальний спокій. У цьому нам і допомагають негативні емоції та почуття.

Вважаємо, що у фразеології японської мови почуття кохання та любові не можна трактувати як конкретно «позитивні» чи «негативні», а радше як «мішані». Більше того, П.В. Симонов також згадує про *мішані* емоції, «коли в тому самому переживанні поєднуються і позитивні, і негативні відтінки (переживати нерозділену любов: «любов ніколи не буває без смутку» тощо)» [1, с.452]. Також стверджуємо, що у класифікації фразеологічних одиниць на позначення почуттів цю групу фразеологізмів варто вносити окремо від тих, що належать до позитивних чи негативних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Варій М. Й. Загальна психологія : підручник для студ. психолог. і пед. спец. ВНЗ / М. Й. Варій ; Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: ЦУЛ, 2007. – 968 с.
2. Загальна психологія : підручник для студ. ВНЗ / С. Д. Максименко, В. О. Зайчук, В. В. Клименко [та ін.]; за заг. ред. С. Д. Максименка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Вінниця: Нова Книга, 2004. – 704 с.
3. Загальна психологія : підручник для студ. ВНЗ / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук [та ін.] – К.: Либідь, 2005. – 464 с.

4. *Костевич Н.* Особливості англійських, українських та японських фразеологічних одиниць на позначення людських почуттів / Н. Костевич // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: зб. наук. праць. – Острог, 2014. – Вип. 48. – С. 283 – 286
5. *Общая психология* : учеб. для студ. пед. вузов / А. В. Петровский [и др.]; под ред. А. В. Петровского. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Просвещение, 1986. – 464 с.
6. *Якобсон П. М.* Психология чувств / П. М. Якобсон. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1980. – 348 с.
7. *言いたい内容から逆引きできる。例解慣用句辞典。* 東京：創拓社出版、1992. — 625頁
8. *ことわざ辞典。* 東京：小学館、1995. — 415頁
9. *新明解故事ことわざ辞典。* 東京：三省堂、2001. — 740頁
10. *新明解四字熟語辞典* 三省堂編修所 [執筆者：江口尚純、大野貴正、尾崎幸弘、その他]。— © Sanseido Co., Ltd. 1998. — 802頁

Стаття надійшла до редакції 30.03.17 р.

Н. Костевич, преподаватель

Национальный университет «Львовская политехника», Львов

ПРОБЛЕМА ИНТЕРПРЕТАЦИИ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ, ОБОЗНАЧАЮЩИХ ЧУВСТВА ЛЮБВИ В ЯПОНСКОМ ЯЗЫКЕ

Статья посвящена проблеме интерпретации фразеологических единиц, обозначающих чувства любви в японском языке. Целью статьи является определение эмоциональной окраски в контексте «положительности» / «отрицательности» чувств любви в японской фразеологии и сопоставление результатов с точкой зрения психологов.

Ключевые слова: *фразеология, фразеологическая единица, чувство любви, положительные чувства и эмоции, отрицательные чувства и эмоции.*

N. Kostevych, teacher

Lviv Polytechnic National University, Lviv

THE PROBLEM OF INTERPRETATION OF PHRASEOLOGICAL UNITS DENOTING FEELINGS OF LOVE IN JAPANESE

The article is devoted to the problem of interpretation of phraseological units denoting feelings of love in Japanese. The article is aimed to determine the emotional coloring in the context of «positivity» / «negativity» of love feelings in Japanese phraseology and to compare the results with psychologists' point of view.

Key words: *phraseology, phraseological unit, love, positive feelings and emotions, negative feelings and emotions.*